

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Verior & probabilior sententia, sequentibus conclusionibus statuitur &
explicatur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

sicut è contra quando illam producit, vocatur A formata.

2. Notandum secundò, quod quamvis facile concipi possit, alia Sacramenta posse esse valida, & tamen informia, quia possunt habere omnia quæ ad eorum substantiam requiruntur, materiam scilicet, & formam, atque intentionem ministris, & nihilominus ob indispositionem subiecti non causare in eo gratiam sanctificantem; difficile tamen concipitur quod Sacramentum poenitentiae possit esse informe, & tamen validum; non enim est par ratio de Sacramento poenitentiae, ac de aliis, quia in nullo alio contritio ipsa vel attritio, quæ est dispositio ad gratiam, & remouet obicem, est essentialis pars Sacramenti. Secus autem in isto, quod idcirco non videtur posse confici, quin recipiatur à subiecto dispositio ad gratiam, & consequenter nisi in illo fortitur effectum. Unde plures Theologi hoc fundamento ducti, existimant in nullo casu posse contingere, quod Confessio sacramentalis sit valida, & nihilominus sit informis, seu careat effectum ob quem sit, videlicet gratia & peccatorum remissione. Ita Gabriel, Major, Adrianus, Vega, & Sylus, quos ex Patribus Societatis sequuntur Vazquez, Coninck, Amicus, & Martinus. Thomista verò, Suarez, & alii, è contra docent posse dari Confessionem validam, licet informem, differunt tamen in assignandis & determinandis casibus in quibus hoc accidat. Illi verò casus de quibus est controversia, ad tres præcipue reduci possunt.

Primus est, quando contingit aliquem facere Confessionem non integram, defectu sufficientis examinis, quod tamen poenitens credit esse sufficientem ex ignorantia invincibili, vel etiam vincibili, quamvis non crassa & affectata; si enim ex tali ignorantia affectata ignoraret esse insufficientem, concedunt omnes, Confessionem fore formaliter non integram, subindeque Sacramentum nullum; quia quando ignorantia est affectata vel crassa, ita se habet homo ac si sciret se commississe peccata de quibus non recordatur, & consequenter ac si ea sciens & valens non confiteretur.

Secundus est, quando poenitens habet attritionem excludentem quidem formale propositum peccandi amplius, non tamen virtuale seu implicitum quandam & secretam peccandi voluntatem; licet quia mentitur iniquitas sibi, ipse poenitens id non cognoscat.

Tertius est, quando attritio non est generalis, atque adeo non se extendit ad peccata ex oblivione naturali & inculpabili poenitentis in Confessione omissa, verbi gratia, quando quis habens quatuor peccata lethalia, perjurium, furtum, adulterium, & homicidium, solum tria posteriora declarat in Confessione, & de ipsis habet attritionem supernaturalem ex motivo particularis deformitatis eorum; quartum verò ex oblivione naturali & inculpabili non declarat, nec proinde de illo dolet, quia existimat se illud non commississe.

Plures ergo ex nostris Thomistis existimant in his tribus casibus dari confessionem validam, sed informem. Alii solum in primo & secundo casu. Alii verò solum in tertio. Primum tenent Ledesma, Nugno, & Cagnidus, secundum docet Joannes à S. Thoma. Tertium asserit Philippus à S. Trinitate. Pro resolutione sit.

Tom. V.

§. II.

Verior & probabilior sententia, sequentibus conclusionibus statuitur & explicatur.

Dico primò, posse dari Confessionem Sacramentalem validam, & tamen informem.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 1. ubi sic loquitur: *Confessio potest esse in eo qui non est contritus, quia potest peccata sua pandere Sacerdoti, & claribus Ecclesie se subicere, & quamvis tunc non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione, percipere incipiet, unde non tenetur postmodum nisi suam fidem consistere.* Ergo ex mente D. Thomæ potest dari Confessio valida, & tamen informis. Probatur consequentia, tum quia nemo percipit fructum absolutionis præteritæ, nisi illa valida fuerit: Sed ex D. Thoma recedente fictione percipit homo fructum absolutionis antea datæ: Ergo absolutio illa, quam constat esse informem, valida erat. Tum etiam, quia si Sacramentum omnino fuisset invalidum, non sufficeret fictionem consistere, sed repetenda esset Confessio: Atqui in illo casu non est repetenda Confessio, ut ait S. Doctor: Ergo in eo casu Sacramentum non fuit invalidum.

Probatur secundò: Plus est Confessionem esse simul validam & formatam, quam esse tantum validam; esse enim validam tantum, est solum habere quæ sunt de ejus essentia & quidditate; esse verò insuper formatam, est habere præterea suum effectum: Ergo plus requiritur ad istud, quam ad illud, & consequenter licet confessio non sit formata, siue licet careat suo effectum, poterit tamen esse valida, siue habere quæ sunt de essentia & quidditate Confessionis sacramentalis.

Confirmatur: Cum effectus sit extra essentiam & quidditatem suæ causæ, potest causa ab eo separari, siue potest eo carere, ipsum non causando actualiter, ob aliquam subiecti indispositionem, quamvis ex se sit sufficienter causativa ipsius, ut patet in igne non semper producente de facto calorem, ob subiecti indispositionem: Sed Confessionem esse validam, licet informem, nihil aliud est, quam eam separari à suo effectum, siue eo carere, ipsum non causando actualiter, ob subiecti indispositionem, licet ex se sit sufficienter causativa ipsius: Ergo Confessio potest esse valida, & tamen informis.

Dico secundò, Confessionem non esse validam & informem in duobus primis casibus supra adductis. Id est quando contingit aliquem facere Confessionem non integram, defectu sufficientis examinis; vel habere attritionem excludentem quidem formale propositum peccandi, non tamen virtuale & implicitum.

Probatur primò, quoad primum casum: Vel poenitens bonâ fide & inculpabiliter credit se diligens sufficientem suæ conscientie examen confessioni præmississe, vel culpabiliter, & cum ignorantia visibili & mortaliter culpabili, id sibi persuadet? Si primum, nullo modo ponit obicem gratiæ, & remissioni peccatorum, subindeque peccatum inculpabiliter omissum indirectè ipsi: mittitur; sicut quando oblivione naturali excidit à memoria aliquod peccatum: nam ut ait Tridentinum sess. 14. cap. 5. *Peccata quæ diligenter cogitanti non occurrunt in universum, eadem confessione inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab oculis meis*

Ggg 2 munda

me Domine, quæ mundatio non fit sine remissione peccatorum: Ergo si in eo casu confessio sit valida, non erit informis, sed formata. Si verò dicatur, quod penitens ex ignorantia vincibili & mortaliter culpabili sibi persuadet sufficiens suæ conscientie examen se confessioni præmississe, tunc confessio non solum erit informis, sed etiam invalida, quod sic ostendo. Integritas formalis confessionis est de substantia Sacramenti penitentiae, ut fatentur Adversarii: At si ignorantia sit vincibilis & mortaliter culpabilis, confessio non erit integra formaliter: Ergo Sacramentum penitentiae tunc non habebit quidquid requiritur ad ejus substantiam, subindeque erit invalidum. Minor probatur: Ut omittens aliquod peccatum, dicatur facere confessionem formaliter integram, oportet quod illud ex rationabili causa omittat: Sed qui omittit illud ex ignorantia vincibili, & mortaliter culpabili, non omittit ex causa rationabili, ut patet; quia rationabilis causa est tantum impotentia physica, aut moralis, vel grave aliquod nocumentum sui vel proximi: Ergo qui omittit aliquod peccatum in confessione ex ignorantia vincibili & mortaliter culpabili, non censetur facere confessionem formaliter integram.

7. Probatur secundò conclusio quoad secundum casum: Sine parte essentiali non potest Sacramentum in suo valore consistere: Sed attritio omnem affectum peccati mortalis excludens, est pars Sacramenti penitentiae, ut definit Tridentinum sess. 14. cap. 4. Ergo qui peccata confitetur cum attritione non excludente omnem affectum ad peccatum mortale, retinetque secretam quandam & implicitam peccandi voluntatem, facit Sacramentum, non solum informe, sed etiam invalidum.

8. Dices primò cum Joanne à S. Thoma, Concilium ibi loqui de attritione, ut est dispositio ad effectum Sacramenti, non verò ut est pars illius, unde licet ad obtinendam gratiam & remissionem peccatorum, requiratur attritio excludens omnem voluntatem peccandi, cum spe venia, non tamen ut Sacramentum sit validum, & constet omnibus partibus ad sui essentiam vel integritatem requisitis.

Sed contra primò: Concilium ibidem cap. 3. loquitur de partibus hujus Sacramenti in communi, atque illas esse tres, quæ sunt quasi materia hujus Sacramenti, nempe contritionem, confessionem, & satisfactionem; & postea tribus capitulis sequentibus. differit in particulari de qualibet parte; primò quidem de contritione, quam dividit in perfectam, quæ contritio simpliciter appellatur, & imperfectam, quæ attritio dicitur, &c. Ergo ibi loquitur de attritione, non solum ut est dispositio ad effectum Sacramenti, sed etiam ut est pars intrinsecè illud componens.

Contra secundò, si valeret hæc solutio, eadem facilitate posset quis dicere, quod quando Concilium ibidem docet, contritionem illam imperfectam, quæ attritio dicitur, esse supernaturalem, verumque Dei donum, & Spiritus Sancti impulsus, loquitur de attritione ut est dispositio ad effectum Sacramenti, non verò ut est pars illius; subindeque ad valorem Sacramenti non requiri dolorem supernaturalem, sed naturalem sufficere, licet requiratur supernaturalis ut infundatur gratia: Sed hoc dici nequit, ut fatentur

A Joannes à S. Thoma, & alii Thomistæ communiter: Ergo nec illud.

Dices secundò, quod licet ad obtinendam effectum hujus Sacramenti requiratur attritio, quæ deficiente omnem peccandi affectum excludat, ad ejus tamen valorem sufficit quod penitens existimet, & invincibiliter putet, se habere attritionem, omnem peccandi affectum excludentem, quamvis revera attritio ejus, talem effectum non excludat.

Sed contra: Quando aliquid est necessarium necessitate mediæ ad aliud habendum, illo modo, si vel culpabiliter, si vel inculpabiliter, non potest illud obtineri: Sed attritio excludens omnem peccandi affectum est necessaria necessitate mediæ ad valorem Sacramenti penitentiae, cum sit pars essentialis illius: Ergo quamvis penitens invincibiliter putet attritionem quam habet de peccatis, omnem peccandi affectum excludentem, si tamen revera illum non excludat, non facit Sacramentum validum, sed invalidum.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Materia Sacramenti quæ requiritur ex divina institutione, sita debet poni vere & in re, quod non potest suppleri per ignorantiam, vel estimationem quantumcunque invincibilem; quia materia existimata, non est materia instituta à Christo; Sacramentum autem essentialiter componitur ex materia instituta, non ex materia existimata, ut constat in omnibus Sacramentis, in quibus enim in pane aut vino existimato, sed non vero, consecrat, nihil facit, & similiter si baptizet in aqua existimata naturali, sed non vera; aut si contrahat cum consensu existimato, sed non vero, nihil efficit: Ergo cum materia penitentiae ex institutione Christi, juxta Concilium Tridentinum, sit contritio, vel attritio, omnem peccandi affectum excludens, quantumcunque attritio omnem peccandi voluntatem censetur excludere, si tamen revera illam non excludat, Sacramentum penitentiae erit invalidum.

Confirmatur ampliùs: Ad valorem Sacramenti penitentiae non minus requiritur quod attritio quæ est pars essentialis illius, omnem peccandi affectum excludat, quam quod sit supernaturalis, utramque enim conditionem in ea requirit Tridentinum loco citato, dicens talem attritionem voluntatem peccandi debere excludere, & verum Dei donum esse ac Spiritus Sancti impulsus: Sed attritio naturalis, quamvis invincibiliter existimetur supernaturalis, non sufficit ad valorem Sacramenti penitentiae, ut fatentur Adversarii: Ergo nec attritio non excludens omnem peccandi affectum, quamvis illum excludere invincibiliter existimetur.

Dico tertio, Si quis habens quatuor peccata mortalia, tria declarat in confessione, & de eis attritionem habeat, supernaturalem quidem, sed ex motivo particularis deformitatis eorum, aliud verò ex inadvertentia inculpabili non declarat nec consequenter de illo dolet, quia non putat se illud commisisse, confessio ejus erit valida, licet informis.

Probatur breviter: Et in primis quod confessio illa sit informis, si vel careat suo effectu, qui est remissio peccatorum, videtur certum. Nam in confessione unum peccatum non remittitur sine alio: Sed in casu posito non remittitur penitenti illud peccatum quod ex inadvertentia inculpabili non declarat: Ergo nec alia quæ in confessione aperte remittuntur. Major patet, Minor probatur. quam

quam remittitur peccatum, nisi habenti dolorem formalem aut virtuale de ipso. Sed in casu posito penitens neque habet dolorem formalem neque virtuale de peccato omisso; non quidem formalem & explicitum, ut constat, cum non cogitet de illo; neque etiam virtuale & implicitum, quia dolor de peccato ex motivo ipsi speciali, v. g. de adulterio ex speciali turpitudine ipsius non est dolor virtualis de peccatis diversae rationis, puta de furto, vel de homicidio: Sed penitens in casu posito non dolet de tribus peccatis, nisi ex particulari motivo, & ex speciali ipsorum turpitudine: Ergo non habet dolorem virtuale & implicitum de quarto.

Dices, quod quamvis illa attritio considerata praecise ex proprio motivo non extendatur etiam virtualiter ad peccatum oblitum, bene tamen quatenus hic & nunc conjungitur voluntati suscipiendi Sacramentum, & redeundi in amicitiam divinam.

Sed contra: Voluntas suscipiendi Sacramentum, neque formaliter, neque virtualiter opponitur peccato, neque etiam intentioni quacunque recuperandi divinam amicitiam; ut patet in eo qui orando petit hanc divinam amicitiam, quam tamen, si sit in statu peccati, non obtinet, nisi actum contritionis eliceat. Ergo attritio, ut conjuncta tali voluntati & intentioni, non se extendit, etiam virtualiter & implicite, ad peccatum oblitum.

Quod verò in casu posito confessio sit valida, ex eo probatur, quod etsi illa non sit integra materialiter, bene tamen formaliter, sicut contingit quando peccatum aliquod mortale taceatur in confessione, ex oblivione naturali & inculpabili. Aliunde verò sufficit ad valorem confessionis, quod attritio se extendat ad omnia peccata quae in confessione aperiuntur: Ergo licet in casu posito per accidens non se extendat ad peccatum oblitum & omisum, hoc non obstat valori confessionis. Consequentia patet, Antecedens probatur. Attritio eatenus solum est pars Sacramenti poenitentiae, quatenus sit sensibilis per confessionem peccatorum. Ergo ad valorem huius Sacramenti sufficit quod attritio se extendat ad omnia peccata quae in confessione declarantur.

Dices, Qui ex iusta causa subterit in confessione aliquod peccatum cuius memoriam habet, & dolet tantum de peccatis quae aperit, non verò de illo quod subterit, Sacramentum est invalidum; Ergo idem in casu posito contingit.

Sed nego Consequentiam & paritatem, nam in eo casu confessio non est integra, etiam formaliter, ex eo quod penitens omittens contritionem de peccato cuius memoriam habet, ponit obicem effectui Sacramenti, subindeque peccat mortaliter: in nostro verò casu confessio est integra formaliter, quia peccatum ad quod attritio non se extendit, omittitur in confessione ex ignorantia invincibili, aut oblivione inculpabili.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

Obijciens primò contra primam conclusionem: Hæc duo inter se coherere nequeunt, nempe quod Sacramentum sit verum & validum, & tamen gratiam non causet, quandoquidem de ratione Sacramenti est esse causam gratiae: Ergo

A repugnat dari confessionem validam, & tamen informem.

Respondeo negando Antecedens, & ad illius probationem dico, non esse de ratione Sacramenti causare actualiter gratiam, sed habere vim & virtutem ad illam causandam, licet interdum actualiter ob aliquam subjecti dispositionem illam non causet: sicut ignis ex se est causativus caloris, etsi ob aliquam subjecti indispositionem, illum non semper actu producat.

Dices, Sacerdos non habet intentionem absolvendi poenitentem & conficiendi Sacramentum, nisi conferendo gratiam; quandoquidem si cognosceret illum non esse sufficienter dispositum ad recipiendam gratiam, non posset absque sacrilegio ipsum absolvere: Ergo repugnat Sacramentum poenitentiae esse validum, nisi defacto gratiam conferat.

Respondeo quod licet in casu quo Sacerdos cognosceret, poenitentem non esse sufficienter dispositum ad recipiendum effectum Sacramentalis absolutionis, non posset licite ipsum absolvere, ex eo tamen non sequitur, quod non habeat intentionem absolvendi, nisi conferendo de facto gratiam; alias similiter ex eo quod non liceat ipsi baptizare adultum quæ sit non esse dispositum ad digne suscipiendum tale Sacramentum, similiter dici posset quod non haberet intentionem baptizandi, nisi conferendo gratiam; quod tamen est falsum apud omnes, cum certum sit, baptismum, quamvis sit susceptum, non esse iterabile, atque adeo esse validum.

Obijciens secundò. Eadem attritio quæ est pars Sacramenti poenitentiae, est etiam dispositio ad effectum illius, unde Tridentinum nō distinguit in attritione rationem partis, & rationem dispositionis: Ergo non stat Sacramentum poenitentiae esse validum, & constare materiâ sibi debitâ, nisi sit formatum, & nisi producat in poenitente suum effectum, nempe gratiam & remissionem peccatorum.

Respondeo quod licet regulariter & per se, eadem attritio quæ est pars Sacramenti poenitentiae, sit etiam dispositio ad effectum illius, ideòque Tridentinum non distinguat in attritione rationem partis & rationem dispositionis; per accidens tamen & in aliquo casu raro & extraordinario contingere potest, quod attritio sit pars Sacramenti poenitentiae, & tamen non disponat ad effectum illius; quando nimirum illa procedit ex motivo turpitudinis specialis aliquorum peccatorum, subindeque nec formaliter nec virtualiter se extendit ad aliquod peccatum invincibiliter ignoratum, aut inculpabiliter oblitum; unde in eo solum casu existimo posse dari confessionem validam, & tamen informem, ut in tertia conclusione declaravimus.

Dices. Ut attritio sit materia huius Sacramenti, debet esse talis, quod semper illam possit verificari forma: Sed forma huius Sacramenti, nimirum, *Ego absolvo te à peccatis tuis*, non potest verificari super attritionem quæ non est dispositio ad gratiam; quia remota dispositione ad gratiam & remissionem peccatorum, verificari non potest quod poenitens à peccatis absolvatur: Ergo attritio quæ non est dispositio ad gratiam, nequit esse materia in Sacramento poenitentiae, nec habere rationem partis respectu illius.

Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem; nam ut docet S. Thomas, p. quart. 84. art. 3. ad 5. sensus horum verborum, *Ego absolvo te*, non

Cg 3

non